

"en català, si us plau"

Introducció

Aquesta frase fou escollida fa trenta anys, en recuperar-se la democràcia i les llibertats, com a eslògan de la campanya per assolir un ple reconeixement i un ús normalitzat del català, va tenir un ampli ressò i una decidida resposta en la majoria d'institucions i d'estaments de casa nostra, tret d'un espai del món farmacèutic, el de les especialitats, ja que el sector industrial no va poder adoptar-la per dues raons bàsiques: una, la de no tenir, el Govern català, transferides les competències en la producció de medicaments i l'altra, de tipus comercial o econòmic, en haver de subministrar-los a tot l'estat espanyol.

Així doncs, el català, que ha estat plenament emprat en les estructures acadèmiques i professionals de la farmàcia catalana, no el trobem present en cap especialitat farmacèutica i gairebé en cap dels elements publicitaris actuals que s'hi refereixen.

És ben cert, però, que molts farmacèutics comunitaris han retolat en català les seves oficines, l'han

aplicat a les seves etiquetes i en les informacions que acompanyen les fórmules magistrals. Ara bé, què es feia en altres temps ?

Els anys 30

En ocasió de la festa de Sant Jordi d'enguany s'ha fet una recerca en els fons històrics del Museu de la Facultat i de la Fundació Concòrdia Farmacèutica, per tal d'il·lustrar la qüestió i a les vitrines del "medicament del mes" es presenta: d'una banda, dues especialitats dels anys 30, gentilmente cedides pel bon amic Joaquim de Miguel, potser les úniques retolades en català, una fórmula magistral d'una farmàcia barcelonina amb el prospecte bilingüe i, d'una altra, una mostra del "cordialer" de la farmàcia Subirà que, el 1961, pogué retolar els flascons en la nostra llengua, en trobar guardat en un calaix d'una impremta del barri de Gràcia, un conjunt d'etiquetes impreses per a una oficina que, el 1938, no es va arribar a obrir.

D'aquells anys hi ha, també, un grux d'elements publicitaris i d'anuncis, uns encartats o publicats en les revistes mèdiques catalanes i d'altres en les de gran públic -"En Patufet", "La dona catalana", "D'ací i d'allà" etc. en les que s'hi feia propaganda de medicaments de taulell. Acompanyant les vitrines del

"medicament del mes" se n'exposa una selecció prou representativa, reproduïts en un cartell tipus "pòster".

Relació de medicaments i materials exposats.

Estatut de Catalunya.- Edició oferta per la Societat General de Farmàcia (Laboratoris OM -Omnia Medicamenta-) del l'Estatut d'Autonomia aprovat l'any 1930, en una edició impresa amb la bonica tipografia de l'època, per a fer propaganda de l'especialitat farmacèutica COLI-OM.

Caldocel .- Flascó de l'especialitat "PREPARADA PER L'APOTECARI J.M. MARQUÈS EN EL SEU LABORATORI VIA LAIETANA 41 BARCELONA". Segons el *Indice Alfabético de Especialidades Farmacéuticas* del 1936, va ser registrada a la Direcció General de Sanitat amb el núm. 14589, el 3-VI-1932. A l'etiqueta posterior diu que és un "aliment complet, ric en vitamines el qual és de gran força nutritiva, i s'assimila perfectament a totes les edats" i que "és l'aliment per excel·lència dels anèmics i convalescents. Indicat en la creixença dels infants i especialment en els períodes febrils."

Grafruit (Grenfrukto).- Especialitat preparada per VILADOT OLIVA S.A. baix la Direcció tècnica del farmacèutic Josep Viladot i Serra, de Barcelona, per bé que el I.A.E.F. del 1936 esmenta, com a propietari, a Antonio Martí Baltá. Fou registrada a la Inspecció General de Sanitat el 27-X-1933, amb el núm. 16036. El flascó, de vidre blau fosc i de bonic disseny, està protegit per en envàs de cartró, retolat en dues cares en català i en les altres dues en esperanto, (la llengua universal i artificial creada pel Dr. L. Zamenhof el 1887, que tingué gran predicament a principis del segle passat). A més de la composició hi diu: 'BROU VEGETAL COMPOST / EXTRET DE GRAMÍNIES I LLEGUMINOSES I ELEMENTS ACTIUS DE LA TARONJA' * 'VEGETARIA BULJONO KONSISTANTA / EL EKSTRAKTO DE GRAMINACOJ KAJ LEGOMOJ KAJ EL AKTIVAJ ELEMENTOJ DE ORANGO'. El prospecte, en canvi, està redactat en català i castellà i, com el Caldocel o l'encara popular Ceregumil, és, també, una especialitat emprada com a complement alimentari.

Fórmula n. 29.199. Farmàcia Almerich.- Capseta de cartró plegable, de la farmàcia J. Almerich, de Barcelona, que contenia càpsules per a l'asma, amb el prospecte redactat en català i castellà.

Flascons per a preparats oficials.- Dues ampolles de vidre transparent, en forma de campana allargada, retolades a mà en català, procedents de la farmàcia J.M. Arderiu, de Barcelona.

Oli de ricí, oli obtingut del fruit del *Ricinus communis* L., molt usat com a purgant.

Xarop d'escorça de taronges agres.- Segons la F.E. VII està compost, a parts iguals, de vi d'escorça de taronges agres i de sucre piló (en pa). Emprat com a antiespasmòdic i tònic.

PUBLICITAT (exposada al pòster adjunt)

Rob Vida Miret .- Anuncis en la contraportada de la revista "En Patufet", del 1930 i 1934, amb els dibuixos acolorits de la cèlebre conversa entre dos infants a coll de les seves respectives mares i d'uns patufets ballant la sardana, fent propaganda de l'especialitat estimuladora de la secreció làctica, Rob Vida Miret.

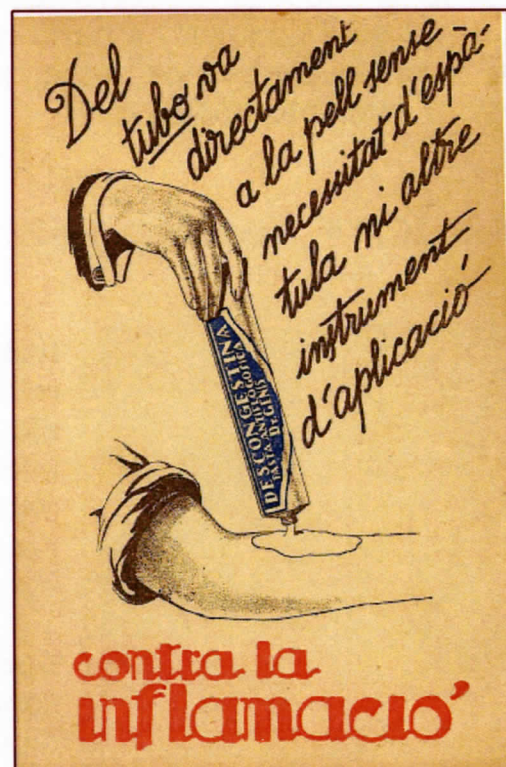
Sucre del Doctor Sastre i Marquès .- Anunci a la contraportada d'un "En Patufet" del 1930, amb el dibuix acolorit de les diferents simptomatologies de la infestació per oxiurs (cucs) en els infants, fent propaganda de l'especialitat preparada pel conegut farmacèutic del c. de l'Hospital, de Barcelona.

Fosfo-gliko-kola Doménech .- Composició original, de 27x41cm, del dibuixant Antoni Farré, per a l'únic anunci, en català, de la cèlebre especialitat reconstituent preparada pels farmacèutics Baltasar i Santiago Doménech, de Barcelona que, per a la seva difusió, foren veritables innovadors en les activitats de publicitat i marqueting, de les quals aquest anunci n'és una petita mostra.

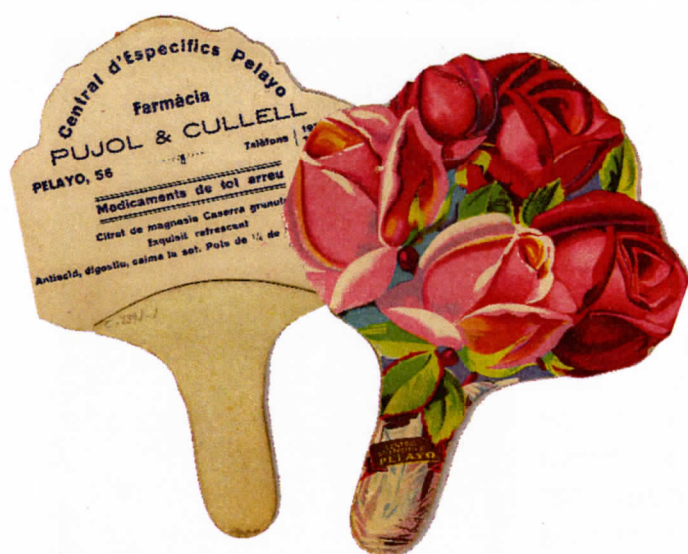

CEREGUMIL .- Els anuncis d'aquesta cèlebre especialitat, encara avui present a les farmàcies, preparada pel Laboratori "Fernández y Canivell", de Màlaga, a més a més d'en castellà, també foren editats **en català** i en anglès.

Descongestina.- Tres postals de propaganda de l'especialitat Descongestina, (similar a l'Antiflogestina), preparada pel farmacèutic Josep Genís, de Vic, explicant els avantatges del seu "tubo" enfront de la pasta del producte original.

Pai-pais .- Ventalls de propaganda, obsequi de diverses farmàcies als seus clients.

Iris Figuerola i Pujol (Museu de la Farmàcia Catalana)
 Manuel Subirà i Rocamora (Fundació Concòrdia Farmacèutica)
 Eva Marín i Aznar (Becària de Col·laboració Museu de la Farmàcia Catalana)